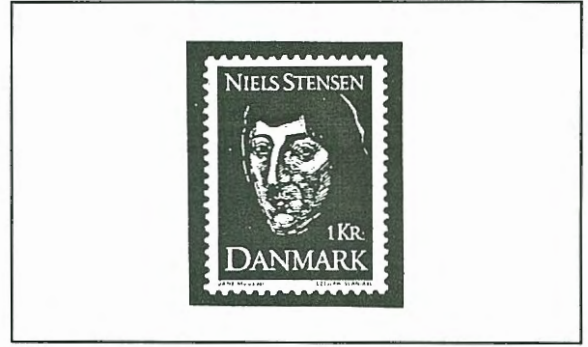

KARDİYOLOJİ TARİHİ KÖŞESİ VE FİLATELİ

Niels Stensen (1638-1686) Kardiyoloji ve Anatomiye Katkıları

Prof. Dr. Teoman ONAT

Dünyaca tanınmış Danimarkalı anatom olan Niels Stensen, Kopenhag'da 11 Ocak 1638'de doğmuş ve tıp tahsilini sırasıyla Leyden, Amsterdam ve Kopenhag'da tamamlayarak 1660'da tıp doktoru ünvanını almıştır. Önceleri anatomi-
de çalışmış ve sonra Ferdinand II'nin Floransa-
daki özel saray hekimliğini yapmıştır. 1672'den
itibaren Kopenhag'da anatomi profesörü olan
Stensen'in, bazıları halen ismi ile anılan anatomi-
mik yapı tarifleri vardır: Ductus parotideus
onun adına "Stensen duktusu" olarak anılır. Bo-
yundaki büyük arterler, tiroid ve lacrimal bezle-
rin anatomisini çok iyi tarif etmiştir. Stensen
hayvan deneyinde abdominal aortaya baskı ya-
parak veya bunu bağlayarak lomber omur ilikte
iskemiye bağlı dorsal bölge ve bacaklarda para-
liz yaratılabileceğini göstermiştir. "De muscularis
et glandulis observationem specimen" adlı
1664'te yayınlanan eserinde, mikroskopik mua-
yene yoluyla kasların anatomisi ve bunların ka-
sılma mekaniğine ait incelemelerini bildirmiş
ve kalbin kastan ibaret bir organ olduğunu ileri
sürmüştür. Kan dolaşımının siklik olarak ve ka-
paklar sayesinde tek yönde devam ettiğini şe-
malarla göstermiştir. Kongenital kalp anomali-

lerini de ayrıntıları ile tarif etmiştir. Bunların
arasından kongenital kalp anomalili ectopia
cordis (1671), ventrikül septum defekti gelir.
Ayrıca 1672'de, Fallo'tan 216 yıl önce, bir fe-
tusta VSD ile birlikte pulmoner darlık ve aorta-
nın dekstropeze olduğunu gösteren bir anomali-
yi bildirmiştir. Bu önemli anatom 1674'te bilimi
bırakarak katolik bir papaz ve sırasıyla Hanno-
ver ve Hamburg'da piskopos olmuştur. 1686'da
Floransadaki St. Lorenzo Manastırında ölen
Stensen'i Danimarka postanesi 1969'da adını
zikreden ve portresini gösteren yukarıdaki
şekilde görülen bir pul çıkararak şereflendir-
miştir.